

- Oleksandra Yakovchuka* [Ukrainian calendar-ritual songs for a mixed choir a cappella in the processing by Alexander Jacovchuk], Kyiv, Stylos, pp. 5–18. (in Ukrainian).
4. Matviichuk, L. (1997), *Obrobka ukraïnskoi narodnoi muzyky* [Treatment of Ukrainian folk music], Kyiv, Muzychna Ukraina. (in Ukrainian).
 5. Suchomlinova, T. (2015), The artistic world of choral music of Anna Havrylets, *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity: zb. nauk. st.* [Problems of interaction between art, pedagogy and the theory and practice of education: collection of scientific articles], I. Kotlyarevsky Kharkiv National University of Arts, Kharkiv, Issue 42, pp. 288–300. (in Ukrainian).
 6. Tolmachov, R. V. (2011). *Khorove aranzhuvannia ta vilna obrobka: Navch. posibnyk.* [Choral arrangement and free processing: Tutorial.], Vinnytsia, Nova knygha. (in Ukrainian).
 7. *Ukrainski narodni pisni dlia cholovichoho khoru bez suprovodu v obrobsi Oleksandra Yakovchuka* [Ukrainian folk songs for male choir a cappella in processings by Alexander Jacovchuk] (2016), Kyiv, PC “Foliant”. (in Ukrainian).

УДК: 78.071.1 (477)

Віктор Бондарчук

**ТВОРЧА БІОГРАФІЯ ДМИТРА МИХАЙЛОВИЧА ГНАТЮКА:
ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ**

У статті досліджено біографію видатної творчої особистості ХХ – початку ХХІ століття – Д. М. Гнатюка. Розглянуто виконавську та режисерську діяльність Майстра сцени в контексті соціокультурного та мистецького-комунікативного простору. Охарактеризовано епістолярну спадщину Д. Гнатюка, рецензії театральних критиків, матеріали періодичних видань.

Ключові слова: творча особистість, акторська лексика, творча концепція, виконавська інтерпретація.

Виктор Бондарчук

**ТВОРЧЕСКАЯ БИОГРАФИЯ ДМИТРИЯ МИХАЙЛОВИЧА ГНАТЮКА:
ИСТОРИОГРАФИЯ ПРОБЛЕМЫ**

В статье исследована биография выдающейся личности ХХ – начала ХХІ века – Д. М. Гнатюка. Рассмотрена исполнительская и режиссерская деятельность Мастера сцены, в контексте социокультурного и художественного коммуникативного пространства. Охарактеризовано эпистолярное наследие Д. Гнатюка, рецензии театральных критиков, материалы периодических изданий.

Ключевые слова: творческая личность, актерское лексика, творческая концепция, исполнительская интерпретация.

Victor Bondarchuk

**CREATIVE BIOGRAPHY OF DMYTRO GNATYUK:
HISTORIOGRAPHY OF THE PROBLEM**

The article is devoted to the biography of the outstanding creative personality of the ХХ – the beginning of the ХХІ century – Dmytro Gnatyuk. The master and director's activity of the Master in

the context of socio-cultural and artistic-communicative space is considered. The epistolary heritage of D. Gnatyuk was described, reviews of theatrical critics, materials of periodicals.

By fixing the problem into the chosen scientific discourse, the subject of the research is clearly defined – the vital and creative way of D. Gnatyuk, who, in the context of his own procedural organization, demonstrates the artist's life realities in the projection of relevant text materials and other informative media, which forms the source base in the form of empirically accumulated works. It is the material-fixed elements of a complex multi-level ontological model of a person who give the most-justified ground of coordination as an individual in the space of his psychophysical evolution, and tracking the communication of the individual in a dynamic socio-cultural dialogue.

By synthesising these two aspects of analytical intelligence, we are able to fully comprehend the problem of social adaptation of a person and to identify the stimulating aspects of its creative principle, at the intersection of which a person acquires the status of a creative person whose essence is determined by the continuum as artistic achievements and psycho-physiological aspects of its evolution.

Discussions caused by the problems of biography and its source base give reason to believe that the philosophical, sociological, psychological, art studies and cultural space is now in the stage of a permanent rethinking of phenomena, their essence, which, in turn, leads to the formation of new, sometimes undesirable conclusions, which are an important structuring element of history, science, and art.

According to the findings of historiography, the tradition of textual and graphic fixation of the human way of life is a projection of one of the most ancient phenomena of mankind – written culture, therefore, for its study it is necessary to maintain the coordinates of a meaningful and scientifically sound approach. The tradition of studying biographical texts is characterized by the synthesis of rationalism and individualism, avoiding which one can lose logic and semantic substantiation. The key point in the study of D. Gnatyuk's biography is the problem of the timekeeping of his life cycle with the corresponding semantic load determined by the sociocultural dynamics of objective reality.

Such informative vectors of a social organization are noticeable, dissolving not only the cultural and artistic component, but also biographies of artists, their like-minded people and ascetics. In such realities, as the result of the personality reflection of a person of objective reality, an important component of a biographical study is crystallized – factual materials of personal origin, with which the conceptual moments are accentuated, the idea of important aspects of the creative process in general is deepened. The identified factual materials include: epistolary, memoirs, official documentation, and others.

Key words: *creative personality, actor's vocabulary, creative concept, performing interpretation.*

Інтерпретована модель дійсності в контекстуальних координатах історіографії займає важливу і науково обґрунтовану позицію, оскільки є потужним джерелом акумулювання генетичного досвіду людства, нації, країни, окремої людини з подальшою проєкцією їх у просторі сучасних наукових досягнень. Історіографія як рефлексія історичних зрушень дає дослідникові змогу зануритися в сутність явищ, координати яких окреслені маркованими лініями динамічного міждисциплінарного континууму у вигляді соціологічного, філософського, психологічного, мистецтвознавчого та культурологічного дискурсу. На основі розгалужено-полемічного обґрунтування і редукційних висновків виділяється незмінна складова наукових інтенцій – людина як результат прилучення її до фактури культурного загального простору, розсікаючи його засади і сутність; вона стає об'єктом вивчення, окреслюючи предмет дослідження і формуючи відповідний інструментарій опрацювання.

Система життєвих орієнтацій особистості Дмитра Гнатюка, реставрація його мистецьких здобутків стає можливою за умови детального і ґрунтового опрацювання численних досліджень у сфері сучасної гуманітаристики, серед яких праці І. Беленького [1], В. Попика [5], О. Поповича [6], М. Копиці [4]. Розкривають завісу комунікативного простору Національної опери України, якій присвятив значну частину свого життя Д. Гнатюк, дослідження Б. Гнида [3], В. Туркевича [8] та В. Фольварочного [9]; висвітлює здобутки Митця

у контексті хронометричної фіксації Ю. Станішевський [7]; формують об'єктивну оцінку творчості Майстра сцени наукові рецензії М. Черкашиної [10].

Мета статті – вивчити джерельну базу, яка є ключовим аспектом у дослідженні біографії Дмитра Гнатюка, хронометричної фіксації його життєвого циклу з відповідним осмисленням у контексті соціокультурних та мистецьких тенденцій ХХ–ХХІ століть.

У складному міждисциплінарному діалозі, де методи дослідження зазнають перманентної стратифікації, змінюючи позицію провідних на другорядні, переміщуючи фокус дослідження і зосереджуючи увагу вчених на різних його векторах, незмінним та беззаперечним залишається біографізм (біографічний метод), який, осягаючи можливі лінії перетину соціології, психології, філософії, мистецтвознавства, культурології, зберігає і локалізує епіцентр усіх наукових інтенцій – творчу особистість [1, с. 37]. Сучасний стан дослідження особистості, її творчої, наукової біографії, змушує науковців та дослідників замислитися над проблемою пошуку й раціонального обґрунтування методологічних підходів, їх синтезу та диференціації з єдиною метою – якнайповніше осмислити життєвий і творчий шлях людини, окреслити всі точки її звершень у просторі соціокультурної динаміки дійсності [4].

Культурологічний дискурс чітко визначає предмет дослідження – життєвий і творчий шлях особистості, який у розрізі власної процесуально-темпоральної організації демонструє життєві реалії людини у проекції відповідних текстових матеріалів та інших інформативних носіїв, що формує джерельну базу у вигляді емпірично акумульованих робіт. Саме матеріально зафіксовані елементи складної багаторівневої онтологічної моделі людини дають максимально обґрунтовані орієнтири координації як індивіда в просторі його психофізичної еволюції, так і відстеження комунікації особистості у динамічному соціокультурному діалозі [5, с. 9]. Синтезуючи ці два аспекти аналітичної розвідки, маємо змогу повного осягання проблеми соціальної адаптації людини та виявлення стимулювальних аспектів її творчого начала, на перетині яких особа набуває статусу творчої особистості, сутність котрої детермінована континуумом як мистецьких здобутків, так і психофізіологічних аспектів її еволюції.

Дискусії, викликані проблематикою біографістики та її джерельної бази, дають підстави вважати, що філософський, соціологічний, психологічний, мистецтвознавчий та культурологічний простір перебувають нині у стадії перманентного переосмислення явищ, їх сутності, а це, своєю чергою, зумовлює формування нових, інколи небажаних висновків, які є важливим структуротворчим елементом історії, науки, мистецтва [6, с. 98].

За висновками історіографії, традиція текстуально-графічної фіксації життєвого шляху людини є проєкцією одного з найдавніших самобутніх феноменів людства – писемної культури, тому для її дослідження необхідно дотримуватися координатів осмисленого і науково обґрунтованого підходу. Для дослідження біографічних текстів характерним є синтез раціоналізму та індивідуалізму, уникаючи яких, можна втратити логіку і смислове обґрунтування [5, с. 10]. Ключовий аспект у дослідженні біографії особистості – проблема хронометричної фіксації її життєвого циклу з відповідним смисловим навантаженням, детермінованим соціокультурною динамікою об'єктивної дійсності. У подібних інформативних векторах суспільної організації відчувається помітне, розпорошення не тільки культурно-мистецької складової, а й біографій митців та їх однодумців. У таких реаліях, як результат особистісної рефлексії людини об'єктивної дійсності, кристалізується важлива складова біографічного дослідження – фактологічні матеріали особового походження, до котрих належать: епістолярія, мемуари, офіційна документація та ін.

Осягаючи проблему дослідження біографії особистості, М. Копиця увів до наукового вжитку таке поняття, як “антропологічний фактор”, сутність котрого визначена координатами антропології, завдання якої полягає у розкритті “людського змісту історичного процесу” [4, с. 17]. Науковець зазначила, що вивчення минулого неможливе без занурення у внутрішній світ людини і запропонувала розглядати біографію особистості в контексті “нової історичної науки”, динамічно закріпленої у просторі французької наукової школи та “історії ментальності”, що знаходить своє ствердження у: “розмитості її предмета, в її спробах вловити “осад” історичного аналізу, відшукати те, що від нього вислизає” [4, с. 128]. Історія ментальності перебуває на зрізі перетину індивідуального і колективного, довготривалого і

сьогочасного, несвідомого й свідомого, структурованого та плинного, маргінального та універсального, що дає змогу окреслити картину світу через призму суб'єктивної реконструкції реальності епохи, культурного простору. В контексті цього формується семантична аналогія визначення, така, як "історія на перехресті", "двозначна історія" [4, с. 128]. У вимірі сучасних наукових пошуків і апробацій типологія біографічних описів представлена динамічним розмаїттям, серед якого домінує традиційна біографія історичної особи. Означення типології біографічних описів структурується на основі джерел, що обирає дослідник, сутнісні вектори яких будуються на їх фактах. Вказуючи на необхідність уведення до наукового обігу якнайбільше фактологічного матеріалу М. Копиця зазначила, що факт є фундаментом історії, її основою, а вивчення його у контексті зв'язку з додатковим текстуальним матеріалом (документація, архівні й особисті матеріали) дають змогу широкого та об'єктивного аналізу не тільки окремої особистості, а й соціокультурного простору [4, с. 19]. Дослідниця запропонувала увести до наукового тезаурусу такі категорії фактів, як:

– науково-історичний факт (категорія, де минулі реальні ситуації у взаємодії суб'єкта (індивіда чи суспільства) з об'єктом (світом) стають предметом пізнавальної діяльності у майбутньому. Це знання, в яких ретроспективно відображено мистецькі події);

– біографічний факт;
 – музично-структурний факт;
 – історичний, культурно-подієвий факт (відбиток епохи, історичної ситуації, музичної, біографічної, іншої життєвої події) [4, с. 20].

У результаті аналізу факту як категорії формується його функційне навантаження, де головними стають:

– факт-подія (факт, подія, ситуація – як фрагмент музично-історичної дійсності);
 – факт-знання (як форма людського знання);
 – факт-джерело (відображення події, в контексті абстрагованішого та більш схематичного аналізу);
 – факт як історична реалія;
 – факт-інформація;
 – факт-знання.

Як правило, жоден із типів запропонованих фактів не дає змоги всебічно охопити ту чи іншу подію, оскільки за своєю природою вони, здебільшого, окреслені суб'єктивними поглядами автора. Підкреслюємо, що для максимально об'єктивної оцінки ситуації, тобто події, факту, необхідним є залучення найінформативнішого носія у вигляді: архівних документів, епістоляріїв, мемуарів, рукописів.

Звернемося до проблеми нашого дослідження і в контексті аналізу джерельної бази (матеріали про епоху та соціальний контекст особистості, архівні документи, епістолярна спадщина: листи, мемуари, щоденники, джерела особистого походження, рукописи та опубліковані твори, літературні, наукові праці, фондові записи, інтерв'ю, аудіо- та відеоматеріали, інші суб'єктивні й об'єктивні чинники творчості, достовірні та вірогідні факти життя особистості, матеріали особистого архіву митця, матеріали періодичних видань як вітчизняного, так і міжнародного простору, матеріали музейних установ митця) і спробуємо реконструювати творчу біографію видатного митця ХХ – початку ХХІ століття Д. М. Гнатюка.

Постать Дмитра Гнатюка є важливою не тільки з позиції виконавського мистецтва, а й у вимірі суспільних координат, наукового та культурологічного дискурсу. В синтезі поліконтекстуального дослідження та вимірі процесуально-темпоральної структурованості кристалізується семантична сутність його творчої біографії, яка представлена моделюванням різних методів дослідження, конструюванням численних типів біографій, дослідженням багатьох фактів та життєвих подій у контексті перманентного переосмислення їх сутності й намаганні виокремити постать митця у площині творчої особистості, надаючи їй статусу як суб'єкта, так і об'єкта культурологічного дискурсу дослідження. Апелюючи до проблеми реконструкції біографії митця, маємо змогу не тільки розгерметизувати факти його суб'єктивно-особистісного простору, приховані результати рефлексії середовища, маловідомі

та висвітлені явища мистецької площини, системи міжнародної творчої комунікації, а й відкрити простір імен, що залишилися поза увагою дослідників не лише вітчизняного, а й світового масштабу, які доклали чимало зусиль для реконструкції творчого шляху митця в контексті потужної динаміки соціокультурного середовища України ХХ – початку ХХІ століття.

Засадничі інтенції дослідження творчого шляху Д. Гнатюка сформував Ю. Станішевський, відомий не тільки як критик, журналіст, оповідач; він знайий у просторі вітчизняного мистецтвознавства ще й як науковець, котрий захистив докторську дисертацію, розглядаючи проблеми театрального мистецтва довоєнного періоду, заповнюючи значні прогалини становлення, розвитку та популяризації вітчизняного оперного і балетного виконавства [7].

Важливою складовою біографічного дослідження творчого шляху Д. Гнатюка є вивчення його діяльності в контексті мистецтвознавчого аналізу та культурологічних висновків. Залучення до біографії резюме науковців змушує уникати чітко виражених редуційних висновків щодо його творчих поступів та відтворити систему стійких ознак, сформованих на вершині мистецьких перетинів вокальної творчості, режисерської практики, педагогічної та громадської діяльності. Важливим і незамінним внеском у дослідження творчого шляху Д. Гнатюка є статті, анотації та рецензії О. Зінькевич, Т. Гнатів, М. Гордійчука, М. Черкашиної-Губаренко, О. Соломонової, О. Сакало, В. Рожка та О. Рожка, М. Жулинського, М. Загайкевич, К. Майбурової, О. Малозьомової, М. Стефановича, Б. Гнидя та інших авторів. Перелік наукових обґрунтувань достатній для того, щоб окреслити магістральний вектор його творчого шляху, виокремити звичні, традиційно зумовлені інтенції артиста у просторі вокальної творчості та відчуті і зафіксувати трансформацію усталених канонів режисерської практики [10].

Вагомий внесок у реконструювання творчої біографії Д. Гнатюка зробив В. Туркевич, представивши діяльність артиста відтворенням складного ланцюга його життєвих реалій, вмонтованих у творчі колізії Театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка. Результати досліджень В. Туркевича охоплюють значну частину творчого життя митця, дають читачеві змогу відчуті, крізь оптику самовпевненої риторики адміністрації театру, присмак епохи, часу, в просторі якого формувалися засади естетичної кристалізації Д. Гнатюка, усвідомити чітко запрограмовані вектори культурної кон'юнктури та досягнути модель його творчої особистості з рефлексією дійсності та інтерпретацією творчих віянь ХХ–ХХІ століть [8].

Важливою частиною реконструкції біографії Д. Гнатюка стали дослідження В. Фольварочного, який програмно і послідовно подав біографію Д. Гнатюка на зрізі хронометричної пульсації, розкрив маловідомі й невисвітлені біографічні періоди митця, торкнувся його творчих пошуків, запропонував читачеві спогади артиста, в яких зафіксовані важливі події шодення митця з проекцією контекстуальних стихій часу [9].

Відчуті і зрозуміти творчу біографію Д. Гнатюка дає змогу багатий матеріал періодичних видань не тільки Києва, а й усього вітчизняного, пострадянського та європейського простору. На жаль, періодика розкриває сторінки біографії митця частково, розмиваючи зашерхлі кордони статистики і шаблонної проекції його творчих злетів та досягнень. Видання преси в інформативних потоках ідеологічної магістралі радянсько-авторитарної селекції зумовлювало бачення і відтворення дійсності крізь призму механічної аплікації чиновників та їх інструментарію. Матеріали періодичних видань, спрямованих на висвітлення біографії митця та його суспільно-творчого шляху, можна розділити на категорії: періодика пасивного висвітлення життєвих і творчих доріг Д. Гнатюка; матеріали критичного аналізу його творчих звершень; матеріали закордонних періодичних видань. Варто визнати, що матеріали періодичних видань розпоршені у численних фондах архівів, бібліотек, читальних залах та інших установ, а це значно ускладнює можливість їх аналізу, відтак і об'єктивної оцінки тих чи інших явищ. Досліджуючи творчу біографію Д. Гнатюка, зазначимо про основні джерела, використані під час локалізації постаті з динамічно-інформативного простору газет, журналів, брошур. Вагомий і практично значимий матеріал періодики, використаний у дослідженні, зберігається в архіві Національного академічного театру опери та балету України

імені Т. Г. Шевченка. Працівники цього архіву структурували і хронологічно систематизували його у двох теках, що дає змогу простежити біографічні моменти митця та його творчі сходження у мистецьких стихіях ХХ – початку ХХІ століття.

Щодо аналізу матеріалів періодики, то доцільно відзначити неоціненний внесок самого Дмитра Михайловича, а особливо його дружини Галини Макарівни, у накопичення, зберігання та систематизацію періодичних видань. У родинному архіві Гнатюків зберігаються матеріали про гастрольні поїздки Дмитра Гнатюка, що дає змогу простежити поступи майстра на теренах вокального сходження, режисерського закріплення, суспільно-політичного та громадського визнання. Аналізуючи рецензії у закордонних виданнях, маємо змогу відслідкувати перебування артиста у різних частинах світу, відчути динаміку його успіху та внести важливий матеріал до біографічного опису життєвого і творчого шляху.

Важливою частиною біографічної реконструкції стали автобіографії митця, написані у різні періоди життя, під впливом різних соціальних, політичних та культурно-мистецьких важелів. Автобіографія Д. Гнатюка, представлена у численних контекстуальних площинах, дає змогу відстежити суб'єктивні погляди особистості на тлі його соціальної та культурно-мистецької діяльності, відчути присмак епохи і часу, які вкарбовували у його життєву карту аксіоми різних ідеологічних поглядів, політичних й адміністративних реалій.

Серед автобіографій Д. Гнатюка, до яких ми звернулись у процесі дослідження його життєвого і творчого шляху, є автобіографія, що зберігається у архівах НМАУ імені П. І. Чайковського, автобіографія з архіву Національної опери України та окремо використані частини автобіографії у періодиці, наукових та культурно-мистецьких виданнях.

Окремою сторінкою написання творчої біографії Д. Гнатюка стала його мемуаристика, на сторінках якої зображено постаті відомих громадських діячів, митців, політичних фігур та звичайних пересічних громадян. Дослідження, вивчення й аналіз мемуарної спадщини митця стали можливими під час опрацювання особистого архіву родини Гнатюків. Цим завдячуємо насамперед синові Дмитра Михайловича – Андрієві Гнатюку.

Мемуарну спадщину митця ми систематизуємо за такими ознаками: мемуари про особисте життя; спогади про вчителів; матеріали про видатних митців вокального та театрального простору; спогади про пересічних громадян, діяльність яких пов'язана з біографічними координатами митця та його мистецьким середовищем.

Окремими сторінками мемуарного доробку, що відкривають невідомі й маловисвітлені факти з біографії митця, є спогади його дружини – Галини Макарівни, які зберігаються у родинному архіві родини Гнатюків. Вміст матеріалу представлений висвітленням важливих подій із життя як Дмитра Михайловича, його родини, так і середовища.

Ще раз наголосимо, що важливими у дослідженні біографії Д. Гнатюка стали архівні матеріали, представлені: фондами Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського; фондами архіву Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка.

Матеріали, зібрані у фондах Академії, дали змогу розглянути етапи становлення Дмитра Михайловича на ниві професійного сольного виконавства, а згодом і педагогічної майстерності. Ретельний аналіз фондів структурує біографічно розпорошені життєві моменти Д. Гнатюка і допомагає простежити адаптацію особистості в континуумі соціокультурної та політико-ідеологічної комунікації.

Незамінними у вивченні творчого шляху Д. Гнатюка є фонди Національної опери України: матеріали у періодичних виданнях; матеріали про постановки оперних вистав, у яких Д. Гнатюк представлений як режисер; протоколи засідань художньої ради театру; документація режисерського управління театру; афіші; програми проведення творчих заходів та вистав; стенограми обговорень оперних постановок театру; матеріали ТКК; матеріали громадських переглядів і обговорень оперних постановок театру; документація. Кожна складова окресленого досліджуваного простору має неповторну і неоціненну практичну значимість у висвітленні вкрай важливих епізодів біографії Д. Гнатюка.

Важливим аспектом дослідження його біографії є листи, які ми розділяємо на дві категорії: листи, що написав сам митець; листи, адресовані митцеві.

Незамінна для дослідження опрацьована документація, що зберігається в особистому архіві родини Гнатюків. Звертаючись як до оригіналів, так і до копій документації, можемо об'єктивно аналізувати події з біографії митця, котрі розвіюють численні полемічні явища життєвого шляху видатної особистості століття. Вивчивши особисту документацію митця, ми поділимо її на такі категорії: заяви Д. Гнатюка, анкети, контракти, договори про співпрацю, договори на виконання певних видів діяльності, розрахункові квитанції, доручення, купонні книжки, архівні довідки, витяги із засідань протоколів засідання художньої ради театру, додатки до дипломів, телеграми, фінансові звіти, доповідні та службові записки, звіти про виконану роботу, списки грамзаписів, режисерських постановок та студентів, грамоти, орденські книжки (копії), копії дипломів, довідки різних установ і організацій, запрошення, квитанції, посвідчення про відрядження, плани роботи щодо постановок опер, програми та режисерські проекти творчих заходів, Укази Президента про присвоєння державних нагород (копії).

До переліку джерел, використаних у дослідженні, слід додати матеріали публічних виступів Дмитра Михайловича, які розкривають національну самобутність митця, його громадську й життєву позицію, заковдані у сутності особистості та відшліфовані життєвими реаліями складного і суперечливого століття.

Суттєвим доповненням дослідження творчої біографії Д. Гнатюка є щоденники. Століття, в якому ідентифікувались орієнтири демократичної особистості, маркованими лініями чітко окреслило кон'юнктуру культури, вмонтовуючи в ідейні вектори нації спекулятивне розуміння віри та релігії, наповнило генетичне тло українського народу вітражами завуальованої ідеологічної структурованості.

Отже, листи, мемуари, щоденники, рукописи й опубліковані твори, літературні, наукові праці, фондові записи, інтерв'ю, аудіо- та відеодорожок – усі ці матеріали спонукають до перманентного переосмислення сутності митця, дають змогу об'єктивного аналізу його життєвого і творчого шляху, узагальнюють та визначають напрямки майбутніх досліджень. Зрештою, розпоршений у фондах бібліотек, театрів, музеїв, родинних архівах, пласт біографічного матеріалу відкриває світ незримого і динамічного творчого шляху видатної постаті ХХ – початку ХХІ століття Дмитра Михайловича Гнатюка. Розглядаючи потерті часом поживклі аркуші його записів, ми ніби занурюємося в середовище, яке вдихнуло у митця солоспів українського мелосу, могутню світоглядну традицію, віру в чисте і самобутнє, побудоване на основі таланту, жаги до мистецтва і постійного пошуку досконалості, визнання, звершення та підкорення мистецьких п'єдесталів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленький І. Л. Біографія и біографіка в отечественной культурно-исторической традиции / І. Л. Беленький // *История через личность: историческая биография сегодня*. – Москва : Вестник МГУКИ, 2005. – С. 37–54.
2. Бондарчук Віктор. Дмитро Гнатюк: оперний співак, музичний режисер, педагог: [монографія] / В. О. Бондарчук. – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2018. – 616 с.
3. Гнидь Б. До історії національної опери України / Б. Гнидь. – НМАУ. – Київ. – 2003. – 199 с.
4. Копиця М. Д. Епістологія в лабіринтах музичної історії: монографія. Київ : Автограф, 2008. – 528 с.
5. Попик В. І. Світоглядні засади розвитку української біографістики та формування національних ресурсів біографічної інформації ХХ століття / В. І. Попик // *Українська біографістика: зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж.* – Київ, 2008. – Вип. 4. – С. 8–40.
6. Попович О. В. Біографія як феномен культури / О. В. Попович // *Гуманітарний часопис*. – 2011. – № 2. – С. 96–103.
7. Станішевський Ю. О. Дмитро Гнатюк / Ю. О. Станішевський. – Київ : Муз. Україна, 1991. – 167 с.
8. Туркевич В. Д. Звучати правдиво, достовірно / В. Д. Туркевич // *Театрально-концертний Київ*. – 1980. – № 6.

9. Фольварочний В. І. На висоті орлиного лету: роман-хроніка / Василь Фольварочний. – Чернівці : Букрек, 2015. – 427 с.
10. Черкашина М. Творчість на вивіз Національної опери України / М. Черкашина // Дзеркало тижня. – 2003. – 28 лютого. – № 8.

REFERENCES

1. Belen'kiy, I. (2005), Biography and biographic in the national cultural-historical tradition, *Istoriya cherez lichnost': istoricheskaya biografiya segodnya* [History through personality: historical biography today], Moscow, Bulletin of Moscow State University of Culture and Arts, pp. 37-54. (in Russian).
2. Bondarchuk, Victor (2018), *Dmytro Hnatiuk: opernyi spivak, muzychnyi rezhysер, pedahoh: Monohrafiia*, [Dmytro Hnatiuk: opera singer, music director, pedagogue: monograph], Kamyanets-Podilsky, Publisher of the PP D. Zvoleyko. (in Ukrainian).
3. Hnyd, B. (2003), *Do istorii natsionalnoi opery Ukrainy* [To the history of the national opera of Ukraine], Kyiv, NMAU. (in Ukrainian).
4. Kopytsia, M. (2008), *Epistolohiia v labiryntakh muzychnoi istorii: monohrafiia* [Epistolism in the labyrinths of musical history: monograph], Kyiv, Avtohrad. (in Ukrainian).
5. Popyk, V. (2008), [World-view principles of the development of Ukrainian biography and formation of national resources of biographical information of the twentieth century], *Ukrainska biohrafistyka: zbirnyk naukovykh prats instytutu biohrafichnykh doslidzhen* [Ukrainian biography: a collection of scientific works of the Institute of Biographical Studies], Iss. 4, Kyiv, pp. 8–40. (in Ukrainian).
6. Popovych, O. (2011), Biography as a phenomenon of culture, *Humanitarnyi chasopys* [Humanities journal], no. 2, Kyiv, pp. 96–103. (in Ukrainian).
7. Stanishevskiy, Y. (1991), Dmytro Hnatiuk [Dmitry Hnatiuk], Kyiv, Muzychna Ukraina. (in Ukrainian).
8. Turkevych, V. (1980), Sound truthfully, fairly, *Teatralno-kontsertnyi Kyiv* [Theater-Concert Kyiv], no. 6. (in Ukrainian).
9. Folvarochnyi, V. I. (2015), Na vysoti orlynoho letu: roman-khronika [At the height of the eagle's flight: romance-chronicle], Chernivtsi, Bukrek. (in Ukrainian).
10. Cherkashyna, M. (2003), Creativity on the export of the National Opera of Ukraine, *Dzerkalo tyzhnia* [Mirror of the week], February, 28. (in Ukrainian).

УДК 792.73 (477)

Уляна Конвалюк

ХАРИЗМА ОСОБИСТОСТІ АНДРІЯ КУЗЬМЕНКА

У статті досліджено харизму провідного українського музиканта, лідера групи “Скрябін” Андрія Кузьменка (1968–2015), його місце і роль у сучасній українській музичній культурі. Харизматичне лідерство митця розглянуто в контексті громадсько-політичної та соціокультурної ситуації в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття. Охарактеризовано феномен харизми Кузьми як систему, що складається із: 1) психологічних та фізичних особистих якостей, рис, здібностей і можливостей; 2) іміджу лідера; 3) комунікативних аспектів впливу; 4) мотивації лідера.

Ключові слова: харизма, особистість, лідер, комунікація, імідж, музикант, Андрій Кузьменко.